

ISSN 2181-9238

GOLDEN SCRIPTS

OLTIN BITIGLAR

2022 Vol. 1

**www.navoiy-uni.uz
www.goldenscripts.navoiy-uni.uz**

ISSN 2181-9238

GOLDEN SCRIPTS

OLTIN BITIGLAR

2022 Vol. 1

www.navoiy-uni.uz
www.goldenscripts.navoiy-uni.uz

BOSH MUHARRIR

Shuhrat Sirojiddinov

BOSH MUHARRIR

O’RINBOSARI

Karomat Mullaxo’jayeva (o’zbek)

Ziyoda Teshaboyeva (ingliz)

MAS’UL KOTIB

Ozoda Tojiboyeva

TAHRIR HAY’ATI

Zaynobiddin Abdirashidov

Karl Rayxl (Germaniya)

Seyhan Tanju (Turkiya)

Kamol Abdulla (Ozarbayjon)

Vahit Turk (Turkiya)

Isa Xabibeyli (Ozarbayjon)

Benedek Peri (Vengriya)

Teymur Kerimli (Ozarbayjon)

Eunkyung Oh (Koreya)

Mark Toutant (AQSh)

Boqijon To’xliyev

Qosimjon Sodiqov

Nurboy Jabborov

G’aybulla Boboyorov

Vali Savash (Turkiya)

Kimura Satoru (Yaponiya)

Hamidulla Dadaboyev

Aftondil Erkinov

Rashid Zohidov

Baxtiyor Abdushukurov

Almaz Ulvi (Ozarbayjon)

Dilnavoz Yusupova

Qo’ldosh Pardayev

Nodirbek Jo’raqo’ziyev

MUNDARIJA

ADABIYOTSHUNOSLIK

Husniddin Eshonqulov

Badiiy asarni sharhlash mezonlari:
mushtaraklik va o’ziga xosliklar

4

Alisher Razzoqov

Alisher Navoiy ijodida “but” ramzi bilan
bog’liq irfoniy ma’nolar talqini

18

MATNSHUNOSLIK

Ozod Alimov

Matn mas’uliyati va matnshunos majburiyati

36

Parviz Izzatillayev

“Latoyifnoma” va “Majolis un-nafois”
asarlarining matniy tadqiqi

61

Akrom Malikov

“G’aroyib us-sig’ar” devonidagi alif
bilan tugallanuvchi hamd g’azallarning
matniy xususiyatlari (*To’pqopi, Parij va
Dushanbe nusxalari asosida*)

79

Jaloliddin Jo’rayev

Badiiy Andijoniy va uning “Tajnis ul-lug’ot”
asarlari haqida

96

Ilova. Matn

104

EDITOR IN CHIEF	
Shuhrat Sirojiddinov	
DEPUTY EDITOR IN CHIEF	
Karomat Mullakhojaeva (Uzbek)	
Ziyoda Teshabaeva (English)	
EXECUTIVE SECRETARY	
Ozoda Tajibaeva	
EDITORIAL BOARD	
Zaynabiddin Abdirashidov	
Karl Rechl (Germany)	
Isa Habibeyli (Azerbaijan)	
Benedek Peri (Hungary)	
Teymur Kerimli (Azerbaijan)	
Eunkyung Oh (Korea)	
Mark Toutant (USA)	
Bakijan Tukhliev	
Kasimjan Sadikov	
Nurboy Jabborov	
Gaybullah Babayarov	
Vali Savash (Turkey)	
Onal Kaya (Turkey)	
Kimura Satoru (Japan)	
Vahit Turk (Turkey)	
Seyhan Tanju (Turkey)	
Aftandil Erkinov	
Rashid Zahidov	
Atabek Juraboev	
Bakhtiyar Abdushukurov	
Almaz Ulvi (Azerbaijan)	
Yusupova Dilnavoz	
Kuldosh Pardaev	
Nodirbek Jurakuziev	

CONTENTS	
LITERATURE	
Husniddin Eshankulov	
Concept of editing of literary work: commonality and specificity	4
Alisher Razzakov	
The Interpretation of the Mystical Meanings Related to the Symbol "Idol" in the Creation of Alisher Navo'i	18
TEXTOLOGY	
Ozod Alimov	
Task of textual scholar and responsibility of original text	36
Parviz Izzatillaev	
Textual study of "Latoyifnoma" and "Majolis un-nafois"	61
Akrom Malikov	
Textual features of hymns ending with alif in "Gharayib us-sigar" (<i>Based on Topkopi, Paris and Dushanbe copies</i>)	79
Jaloliddin Juraev	
Badii Andizhani and about his works "Tajnisul-lug'ot"	96
Appendix. Text	104

“Latoyifnoma” va “Majolis un-nafois” asarlarining matniy tadqiqi

Parviz Izzatillayev¹

Abstrakt

Mazkur maqolada Alisher Navoiyning “Majolis un-nafois” tazkiri va uning forsiy tarjimai – “Latoyifnoma” qiyoslab oʻrganilgan. Tadqiqot natijasida tarjimon Faxriy Hiraviyning yutuq va kamchiliklari ishonchli manbalarga tayangan holda tahlil qilingan. Jumladan, boshqa tarjimonlardan koʻra Faxriy Hiraviyning asl matndan imkon darajasida uzoqlashmaslikka harakat qilgani misollar asosida isbotlangan. Tarjimonning yutuqlari bilan birga baʼzi xato va kamchiliklar xususida ham fikr yuritilib, asarning Toshkent nashri yordamida mazkur kamchiliklar bartaraf etilgan. “Tehron nashridagi ayrim bahsli oʻrinlarni Toshkent nashri yordamida bartaraf etish boʻyicha tavsiyalar berilgan.

Kalit soʻzlar: *Alisher Navoiy, “Majolis un-nafois”, Faxriy Hiraviy, “Latoyifnoma”, qoʻlyozma, tarjima, matniy tadqiq, Tehron nashri, Toshkent nashri.*

Kirish

Alisher Navoiyning “Majolis un-nafois” asari XV–XVI asr boshlari adabiyoti tarixiga oid muhim tazkiralardan biridir. Ali Asgʻar Hikmat 1945-yili mazkur asarning ikkita tarjimai – Faxriy Hiraviyning “Latoyifnoma” hamda Hakimshoh Qazvinining “Hasht bihisht” asarlarini bir kitobda jamlab, Tehronda nashr ettiradi. Olim tomonidan kitobga yozilgan muqaddimada aytilishicha, dastlab u “Latoyifnoma”ni nashr etish uchun faqatgina uning bitta forsiy nusxasidan foydalanilgan va soʻngra u “Majolis un-nafois” asarining uchta turkiy tildagi qoʻlyozmalari bilan qiyosiy oʻrganil-

---

¹ Izzatillayev Parviz Inoyatillayevich – oʻqituvchi, Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat oʻzbek tili va adabiyoti universiteti.

E-pochta: parvizisohoni@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-5754-2690

Iqtibos uchun: Izzatillayev, P. I. 2022. “Latoyifnoma” va “Majolis un-nafois” asarlarining qiyosiy tahlili”. *Oltin bitiglar* 1: 61-78.

gan. Dastavval olim “Latoyifnoma”ning forscha matnini 992/1583-yili kitobat qilingan Hoji Muhammad Naxjuvoniyo qo‘lyozma nusxasi asosida qaytadan tahrir etib, keyin uni 997/1588-yili kitobat qilingan Muhammad Ali Tarbiyatning turkiy tildagi qo‘lyozmasi va 1030/1620- hamda 1051/1640-yillari kitobat qilingan va hozirda Eronning Sipahsolor kutubxonasida №2729 va №100 inventar raqamlari ostida saqlanayotgan boshqa ikki turkiy tildagi nusxa bilan qiyoslaydi va nashr ettiradi.

“Majolis un-nafois” asari 1961-yili o‘zbek olimi S. G‘aniyeva tomonidan O‘zbekistonda nashr yuzini ko‘radi. Navoiyshunos olimi Suyima G‘aniyeva Vena, Parij, Sankt-Peterburg, Boku va ikki Toshkent nusxasi – oltita qo‘lyozma asosida “Majolis un-nafois”ning ilmiy-tanqidiy tekstini tuzishga muvaffaq bo‘ladi. Ali Asg‘ar Hikmat “Latoyifnoma” asarini nashr etishda foydalangan qo‘lyozma nusxalar bilan S. G‘aniyeva “Majolis un-nafois” asarini chop etishda foydalangan qo‘lyozma nusxalarning kitobat qilingan sanalari, kotiblari, qo‘lyozmaning qay darajada saqlanganligi, tili kabi omillarni qiyosiy o‘rganishimiz natijasida, S. G‘aniyeva foydalangan qo‘lyozma nusxalar Ali Asg‘ar Hikmat foydalangan nusxalarga nisbatan qadimiy va ayni paytda mo‘tabarroq ekanligi oshkor bo‘ldi. Shunga ko‘ra ushbu ikki nashrni solitirib o‘rganishda S. G‘aniyeva nashrini tayanch manba sifatida olishga jazm etdik.

Ali Asg‘ar Hikmat nashr etgan “Latoyifnoma”¹ bilan S. G‘aniyeva nashr etgan “Majolis un-nafois”² asarini o‘zaro solishtirib o‘rganish natijasida, ular orasida anchagina tafovut borligi namoyon bo‘ldi.

“Tehron nashri”da shoirlar she‘rlarining nomlarida, ba‘zan shoirlar sharhi holini keltirishda xato iboralarning qo‘llanilganiga guvoh bo‘ldik. Qizig‘i, bu yo‘l qo‘yilgan xatolar keyinchalik “Az-Zari‘a” va “Farhangi suxanvaron”, “Lug‘atnomayi Dehxudo” kabi asarlarda ham o‘z aksini topgan. Bu xato va kamchiliklar, shuningdek ularning boshqa manbalarda qo‘llanilganligi asarning “Toshkent nashri” hamda vaqt nuqtayi nazaridan mazkur asardan oldin yozilgan “Tazkirat ush-shuaro”, “Habib us-siyar”, “Tuhfayi Somiy” va “Arafot ul-oshiqin” kabi asarlar o‘rganilgandan so‘ng yaqqol ko‘rinadi. Shuningdek, “Latoyifnoma” chop etilgan kitobdan o‘rin olgan Qazviniyning tarjimasi yaxshi tahrir qilinmagani bois “Latoyifnoma”dagi mavjud xatolar aynan Qazviniyning tarjimasida ham takrorlanadi.

¹ Keyingi o‘rinlarda “Tehron nashri” deya tilgan olinadi.

² Keyingi o‘rinlarda “Toshkent nashri” deya tilgan olinadi.

Alisher Navoiy o‘zining “Majolis un-nafois” tazkirasida har bir shoir haqida alohida to‘xtab, uning sharhi holi va ijodidan namunalar keltiradi. Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, Toshkent nashrida mavjud ayrim shoirlar sharhi holi va she‘rlaridan namunalar Tehron nashrida tarjima qilinmasdan tashlab ketilgan. Shuningdek, Toshkent nashrini ko‘zdan kechirib, uni Tehron nashri bilan qiyosiy o‘rganish natijasida shoirlar borasidagi ayrim qaydlarning Tehron nashrida mavjud emasligi ravshanlashdi. Bunday qaydlarning adadi, taxminan yetmishta. Quyida Tehron nashrida mavjud bo‘lmagan shoirlar to‘g‘risidagi shu kabi qaydlarni birma-bir ko‘rib chiqamiz:

“Majolis un-nafois”ning Toshkent nashrida Mir Shohiy haqidagi ma‘lumotdan so‘ng Tehron nashrida mavjud bo‘lmagan Mavlono Mushtariy ismli shoirning tarjimayi holi keltirilgan:

Mavlono Mushtariy — *astrobodlig‘dur. O‘z vaqtida mashohirdin erdi. Bu matla‘ aningdurkim:*

Soqiy agar mayam nadihad dar havon gul.

Dasti man astu domani soqiyu poi gul

[Alisher Navoiy 2013, 306].

Shuningdek, Toshkent nashrida Mavlono Muhammad Omiliy tarjimayi holidan keyin “Tehron nashri”ga kirmagan shoir – Mavlono Burujiy to‘g‘risida shunday bayon qilingan:

Mavlono Burujiy — *Mavlono Sa‘diddin Koshg‘ariyning murididur, naqshbandiya silsilasidindur. Qalin muridlari bor erdi. O‘zi shahar masjidi jomeida suluk qilur erdi. Base toliblarg‘a murshidi muqtado erdi va gohi nazm ham iltifot qilur erdi. Bu matla‘ aningdurkim:*

Man oshiqi sho‘ridavu mastam, chi tavon kard?

Dil dodavu jon dar kafi dastam, chi tavon kard?

Qabri o‘z piri yonidadur [Navoiy 2013, 326].

Shuni ham zikr etmoq kerakki, **Hofiz Sharbatiy** va undan keyin keltirilgan **Xoja Kamoliddin Udiy** va **Ali Karmol** haqidagi qaydlar Toshkent nashrida to‘rtinchi majlisda keltirilgan bir paytda, Hofiz Sharbatiy borasidagi ma‘lumot Tehron nashrida uchinchi majlisda keltirilgan.

Toshkent nashrida yuqorida tilga olingan ikkita tarjimayi holdan tashqari, yana 68 ta shoir haqida ma‘lumot bor. Tehron nashrida ular haqida ma‘lumot uchramaydi. Bu shoirlarning har biri xususida alohida to‘xtab o‘tishning imkoni bo‘lmaganligi bois, ularning ismi va taxallusini jadvalda keltirish bilan cheklanamiz.

Nº	Majolis un-nafois	Latoyifnoma
1	Mavlono Muzhir (3-m., 342-b.)	3-m, 342-b.
2	Darvesh Xusomiy (3-m., 345-b.)	3-m, 345-b.
3	Mavlono Abdulhaq (3-m., 349-b.)	3-m, 349-b.
4	Mavlono Vidoyi (3-m., 349-b.)	3-m, 349-b.
5	Mavlono Hajriy (3-m., 352-b.)	3-m, 352-b.
6	Mavlono Harimiy (3-m., 354-b.)	3-m, 354-b.
7	Mavlono Qalandar (3-m., 354 b.)	3-m, 354 b.
8	Mavlono Xalil (3-m., 355-b.)	3-m, 355-b.
9	Mavlono Haybatiy (3-m., 355-b.)	3-m, 355-b.
10	Mavlono Qanbariy (3-m., 355-b.)	3-m, 355-b.
11	Sayyid Orif (3-m., 355-b.)	3-m, 355-b.
12	Mavlono Adimiy (3-m., 355-b.)	3-m, 355-b.
13	Mavlono Shabobiy (3-m., 355-b.)	3-m, 355-b.
14	Mavlono Darvesh (3-m., 356-b.)	3-m, 356-b.
15	Mavlono Ayoniy (3-m., 356-b.)	3-m, 356-b.
16	Mavlono Mummad (3-m., 356-b.)	3-m, 356-b.
17	Mavlono Faxriy (3-m., 357-b.)	3-m, 357-b.
18	Mavlono Rukniy (3-m., 357-b.)	3-m, 357-b.
19	Mavlono Toyibiy (3-m., 358-b.)	3-m, 358-b.
20	Hasan Ali (3-m., 360-b.)	3-m, 360-b.
21	Mavlono Fathulloh (3-m., 360/361-b.)	3-m, 360/361-b.
22	Mavlono Asiruddin (3-m., 361-b.)	3-m, 361-b.
23	Mavlono Faxruddin (3-m., 362-b.)	3-m, 362-b.
24	Mavlono Maqsud (3-m., 363-b.)	3-m, 363-b.
25	Mir Asadulloh (3-m., 365-b.)	3-m, 365-b.
26	Mir Ahadulloh (3-m., 365-b.)	3-m, 365-b.
27	Mavlono Shoh Ali (3-m., 365-b.)	3-m, 365-b.
28	Mir Husayn (3-m., 367-b.)	3-m, 367-b.
29	Mavlono Koshiy (3-m., 367-b.)	3-m, 367-b.
30	Mavlono Zoyiriy (3-m., 367-b.)	3-m, 367-b.
31	Mavlono Qone'iy (3-m., 367-b.)	3-m, 367-b.
32	Mavlono Ziyoyi (3-m., 368-b.)	3-m, 368-b.
33	Mavlono Nuriy (3-m., 368-b.)	3-m, 368-b.
34	Mavlono Fayziy (3-m., 368-b.)	3-m, 368-b.
35	Mavlono Ayniy (3-m., 368-b.)	3-m, 368-b.
36	Mavlono Mu'iniy (3-m., 368-b.)	3-m, 368-b.

37	Mavlono Xizriy (3-m., 368-b.)	3-m, 368-b.
38	Ustod Muhammad O’bahi (3-m., 368/369-b.)	3-m, 68/369-b.
39	Mir G’iyosuddin Aziz (4-m., 375-b.)	4-m, 375-b.
40	Xoja Kamoluddin Udiy (4-m., 376-b.)	4-m, 376-b.
41	Ali Karmol (4-m., 377-b.)	4-m, 377-b.
42	Sulton Ibrohim Musha’sha’ (4-m., 379-b.)	4-m, 379-b.
43	Mavlono Xondamir (4-m., 379-b.)	4-m, 379-b.
44	Mavlono Hoji Muhammad (4-m., 381-b.)	4-m, 381-b.
45	Hofiz Muhammad Sultonshoh (4-m., 382-b.)	4-m, 382-b.
46	Mavlono Faxriy (4-m., 382-b.)	4-m, 382-b.
47	Mavlono Qosim (4-m., 383-b.)	4-m, 383-b.
48	Mirak Husayn (4-m., 386-b.)	4-m, 386-b.
49	Mavlono Sharifi Bog’i Shahriy (4-m., 388-b.)	4-m, 388-b.
50	Mavlono Shoh Ali (4-m., 388-b.)	4-m, 388-b.
51	Mavlono Bahlul (4-m., 388-b.)	4-m, 388-b.
52	Sulton Abdulloh (4-m., 390-b.)	4-m, 390-b.
53	Pahlavon Darvesh Muhammad (4-m., 391-b.)	4-m, 391-b.
54	Myhammad Ali (4-m., 391-b.)	4-m, 391-b.
55	Pahlavon Sulton Ali Go’shtigir (4-m., 391-b.)	4-m, 391-b.
56	Xoja Qutbiddin (4-m., 393-b.)	4-m, 393-b.
57	Xoja Yusuf Mehna (4-m., 393-b.)	4-m, 393-b.
58	Xoja Yahyo (4-m., 395-b.)	4-m, 395-b.
59	Mir Ibrohim (5-m., 398-b.)	5-m, 398-b.
60	Sheram (5-m., 399-b.)	5-m, 399-b.
61	Xoja Alouddin (6-m., 408-b.)	6-m, 408-b.
62	Mavlono Ahliy (6-m., 409-b.)	6-m, 409-b.
63	Jahonshoh mirzo (7-m., 414-b.)	7-m, 414-b.
64	Ya’qub Mirzo (7-m., 414-b.)	7-m, 414-b.
65	Muhammad Husayn mirzo (7-m., 417-b.)	7-m, 417-b.
66	Boysung’ur mirzo (7-m., 417-b.)	7-m, 417-b.
67	Sulton Mas’ud mirzo (7-m., 417-b.)	7-m, 417-b.
68	Sulton Ali mirzo (7-m., 417-b.)	7-m, 417-b.

Tehron nashri va Toshkent nashri orasidagi ixtiloflardan yana biri, bu – qaydlarning nomlanishidagi tafovutlar yoxud shoir-larning ismi va taxallusidagi farqlardir. “Latoyifnoma”da ko‘plab shoirlarning ism va taxalluslari Ali Asg‘ar Hikmat foydalangan Naxjuvoni nuxsasidagi mavjud xatolar sabab noto‘g‘ri zikr etilgan. Agar Ali Asg‘ar Hikmat foydalangan nusxa ishonchli nusxa bo‘lganida yoki qiyoslash uchun boshqa nusxalardan foydalanilganida, bu xatolarning aksariyati bartaraf qilingan bo‘lardi. Bu xatolar “Majolis un-nafois” asaridan keyin yaratilgan ba’zi bir asarlarda ham takrorlangan, ammo bu xatolarning aksariyatini Toshkent nashri yordamida to‘g‘irlash mumkin bo‘ladi. Tehron nashrida qaydlarning nomlanishida yo‘l qo‘yilgan xatolardan ayrimlarini quyida ko‘rib chiqamiz:

Tehron nashrida **Mavlono Sharaf Xiyoboniy** haqida shunday ma’lumot keltirilgan: *Mavlono Sharaf Xiyoboniy – mardi darvesh va nomurod ast va hamesha bar sari toj namad nihoda, qo‘rchuq mepichid va ba mardum niz omezishash kamtar mebud va beshtari avqot ba tatabbuyi “Xamsa” mashg‘uli menamud. Voqe’an, nisbatan ba holi xud bad nanavishtaast. Dar “Xamsa”ash dar fazilati afv in bayti nek voqe’ shudaast:*

*Ba nazdi kase k-o’ ba donish meh ast,
Zi mujrimkushi jurmbaxshi beh ast...* [Navoiy 1323, 11].

Mazkur shoirning ismi tayanch manba – Toshkent nashrida **Mavlono Ashraf** [Navoiy 2013, 296] tarzida yozilgan. Biz Toshkent nashri da keltirilgan variantni, ya’ni “Mavlono Ashraf” variantini to‘g‘ri deb hisoblaymiz. Chunki, mazkur shoirning nomi “Riyozi ush-shuaro” [Dog‘istoniy 1391, 140] va “Maxzan ul-g‘aroyib” [Sandiluy 1994, 210] asarlarida ham **Darvesh Ashraf** va “Ro‘zi ravshan” [Huseyn Sabo 1343, 52] asarida **Ashraf** nomi bilan tilga olingan. Bu esa yuqoridagi fikrimizning to‘g‘ri ekanligini tasdiqlaydi. Ammo “Arafot ul-oshiqin” asari ta’sirida bo‘lsa kerak, “Az-Zari’a” [Tehroniy 78, 512] va “Farhangi suxanvaron” asarlarida [Xayyompur 1340, 269] avvaliga **Ashraf Marog‘iy Xiyoboniy** tarzida, ikkinchi daf’a esa ishtibohan **Sharaf Xiyoboniy** tarzida tilga olingan.

Avhadiy o‘zining mashhur tazkirasi “Arafot ul-oshiqin” asarini yozishda eng muhim manba sifatida “Majolis un-nafois” va uning forsha tarjimai “Latoyifoma” asarlarini tanlab olgan. Bu ikki kitoblarga qayta-qayta murojaat qilgan muallif ulardagi ko‘plab ma’lumotlardan foydalanadi. U foydalangan manbalarda Mavlono Sharafning ismi ba’zi o‘rinlarda Ashraf, ba’zan esa Sharaf tarzida zikr etilgan. Avhadiy “Ashraf” va “Sharaf” aslida bir odam ekanligini

anglamasdan, bir o‘rinda Darvesh Ashraf [Buljoni 1389, 469] boshqa bir o‘rinda esa Mavlono Sharaf Xiyoboniy [Buljoni 1389, 2103] tarzida zikr etadi.

“Tehron nashri”da **Mavlono Nozaniniy** haqida shunday ma’lumot berilgan: *Mavlono Nozaniniy Sabzavori ul-asl bud. Tab’ dilpazir dosht. Agarchi omi bud, ammo ash’orash xoli az choshni nabud va bo Amir Shohiy bisyor suhbat doshta bud va ba g’azal guftan beshtar mayl mekard.*

*Sanavbar to zi xizmatgorii sarvat judo monda,
Shuda devonavi jo’lidamo’ sar dar havo monda.
Dar Astrobod favt shud, qabrash onjost* [Navoiy 1323, 40].

Biroq shoirning ismi “Toshkent nashri”da **Mavlono Zayni** [Navoiy 2013, 321] deb tilga olinadi. Shuningdek, “Arafot ul-oshiqin” [Buljoni 1389, 1693] va “Ro’zi ravshan” [Huseyn Sabo 1343, 334] asarlarida ishtibohan Zinatii Sabzavoriy va “Riyoz ush-shuaro” asarida esa “Zinatii Astrobodiy” [Dog’istoni 1391, 617] nomi bilan zikr etilgan. Yuqorida tilga olganlarimizdan “Zayni” ismi to’g’ri variant bo’lib, “Arafot ul-oshiqin” havolasida bunga ishora bor va “Xulosat ul-ash’or” asarining uchinchi ruknida ham “Zayni Sabzavoriy” tarzida keltirilgan [Ma’oni 1363, 527]. Mazkur shoirning ismi “Tehron nashri” ta’siridan bo’lsa kerak “Az-Zari’a” [Muhammad Muhsin Oghobuzurg Tehroniy, 1152] va “Farhangi suxanvaron” [Abdurrasul Xayyompur 1340, 586] asarlarida ham xato tarzda “Mavlono Nozaniniy” deya zikr etilgan.

“Tehron nashri”da **Mavlono Oshiqiy** haqida shunday deyiladi: *“Mavlono Oshiqiy az shahri Hirot bud va qasidaro puxta meguft va dar fursate, ki Sulton Abu Sa’id Mirzo amorati Oq Saroy tamom kard, jahti... va in matla’ dar ta’rifi amorat az o’st:*

*In manzare, ki toq chu abro’yi dilbar ast,
Az xok bar giriftai doroyi kishvar ast* [Navoiy 1323, 41].”

Ammo, ushbu shoir “Toshkent nashri”da **Mavlono Ishqiy** [Navoiy 2013, 322] deya to’g’ri tilga olinadi. Mazkur shoir “Arafot ul-oshiqin” [Buljoni 1389, 2945], “Tazkirayi Husayniy” [Odiliy 1292, 209], “Ro’zi ravshan” [Huseyn Sabo 1343, 549] va “Farhangi suxanvaron” [Xayyompur 1340, 393] asarlarida ham “Mavlono Ishqiy” tarzida tilga olingan, ammo “Az-Zari’a”da [Tehroniy, 673/723] bir o‘rinda to’g’ri tarzda “Mavlono Ishqiy Hiraviy”, boshqa bir o‘rinda esa “Oshiqiy Hiraviy” tarzida tilga olinadi.

“Tehron nashri”da **Mavlono Sa’diy** haqida shunday bayon qilingan: *Mavlono Sa’diy az Mashhad bud va kosagari mekard. In*

matla'yi zuqofyatayn az o'st:

*Zi bahri qat'i hasti hila az sad joy angezam,
Magar yak lahza bo on dilbari xudroy omezam*

[Navoiy 1323, 43-44].

Ushbu shoirning ismi “Toshkent nashri”da **“Mavlono Sa’idiy”** [Navoiy 2013, 324] deb qayd etilgan. Shuningdek, “Arafot ul-oshiqin” [Buljoniy 1389, 1840] asarida ham Mavlono Sa’idiy Mashhadiy deya to’g’ri tilga olingan, ammo “Latoyifnoma”da keltirilgan ikkinchi bayt ishtibohan Sa’d Mashhadiy [Amir Alisher Navoiy 1323, 44] qalamiga mansub deya ta’kidlangan. Aslida, bu Sa’idiy qalamiga mansub she’r birinchi baytining davomi bo’lib, u bilan vazn va qofiyada hamohangdir. Bu shoir “Ro’zi ravshan” [Huseyn Sabo 1343, 359] asarida “Sa’idiy Kosagar” tarzida to’g’ri tilga olinadi, ammo “Az-Zari’a” [Muhammad Muhsin Ogohbuzurg Tehroniy, 450/453] asarida dastlab Sa’dii Mashhadiy tarzida xato; ikkinchi safar esa Sa’diy Kosagar deb to’g’ri keltiriladi. “Farhangi suxanvaron”da [Abdurrasul Xayyompur 1340, 269] ham ishtibohan Sa’diy Mashhadiy tarzida zikr etilgan.

“Tehron nashri”da **Mavlono Xotamiy** haqida shunday ma’lumot beriladi: *“Mavlono Xotamiy – az xudamoyi Xoja Kusaviy bud va darveshiyi tamom dosht. In matla’ az o’st:*

*Niyozmandi tuem, ey ba noz parvarda,
Turo zamona ajab dilnavoz parvarda* [Navoiy 1323, 49]”.

Ammo mazkur shoir “Toshkent nashri”da **Mavlono Xokiy** [Navoiy 2013, 331] deb to’g’ri qo’llanilgan. “Arafot ul-oshiqin” [Buljoniy 1389, 1294] hamda “Xulosat ul-ash’or”da [Ahmad Gulchin Ma’oni 1363, 527] ham Mavlono Xokiy deya zikr etilgan, ammo “Az-Zari’a”da bir marotaba Xotamii Kusaviy [Tehroniy, 227] deb xato berilgan, ikkinchi da’fa esa Xokiy Kusaviy [O’sha asar, 283] deb to’g’ri tilga olingan. “Farhangi suxanvaron” asarida ham avval Xotamiyi Kusaviy [Xayyompur 1340, 179] tarzida xato, keyin esa Xokiyi Kusaviy [O’sha asar, 183] tarzida to’g’ri keltirilgan. Shuningdek, “Latoyif ut-tavoyif” asari muallifi mazkur shoirni Xokiy [Bayhaqiy 1352, 236] nomi bilan tilga olib, u haqda bir hikoya ham keltiradi.

“Tehron nashri”da **Mavlono Qabuliy** to’g’risida shunday ma’lumot berilgan: *Mavlono Qabuliy – az viloyati Tarshiz bud va marde nadimsheva va hikmatshior bud va dar majolis ba misol va nazir ovardan nazir va misol nadosht. In matla’ az o’st:*

Muhtasib meguft, day az ro’yi hol,

Biroq mazkur shoir “Toshkent nashri” da **Mavlono Muqbilii** [Navoiy 2013, 345] boʻlib kelgan. Shuningdek, “Arafot ul-oshiqin” asarida Muqbilii Tarshiziy [Taqiuddin Muhammad Vohidiy Buljoniy 1389, 3960], “Az-Zari’a” da bir marotaba ishtibohan Qabuliy Tarshiziy [Muhammad Muhsin Ogohbuzurg Tehroniy, 857], ikkinchisida esa Maqbuliy Tarshiziy [O’sha asar, 1088], “Farhangi suxanvaron” da ham birinchi marotaba ishtibohan Qabuliy Tarshiziy [Xayyompur 1340, 468], ikkinchi daʼada Muqbilii Tarshiziy [O’sha asar, 559] tarzida zikr etilgan.

“Majolis un-nafois” ning “Tehron nashri” va “Toshkent nashri” oʻrtasida shoirlarning ismi va taxallusi yuzasidan shunga oʻxshash 99ta shoirning nom-u nasabi va taxallusida ixtilof mavjud boʻlib, ularning har biri haqida atroflicha toʻxtalib oʻtishning imkoni yoʻq. Shu bois ularning faqat ismi-sharifi va taxalluslarini jadvalda keltirish bilan cheklanamiz:

2-jadval.

Asl turkiy matnda (Toshkent nashri) shoirlarning nom-u nasabi va taxallusi	Faxriyning tarjimasida (Tehron nashri) shoirlarning nom-u nasabi va taxallusi
Hazrati Qosim Anvor (1-m., 291-b.)	Amir Qosimiy Anvor (1-m., 6-b.)
Xoja Abulvafoyi Xorazmiy (1-m., 293-b.)	Xoja Abulvafo (1-m., 9-b.)
Xoja Ismatulloh (1-m., 296-b.)	Xoja Ismat (1-m., 12-b.)
Sayyid Ali Hoshimiy (1-m., 298-b.)	Sayyid Hoshimiy (1-m., 14-b.)
Mavlono Ali Ohiy (1-m., 300-b.)	Mavlono Ali Osiy (1-m., 17-b.)
Mavlono Ali Shugʻoniy (1-m., 301-b.)	Mavlono Muhammad Ali Shugʻoniy (1-m., 17-b.)
Bobo Savdoyi (1-m., 301-b.)	Mavlono Savdoyi (1-m., 18-b.)
Mavlono Tolib Jojarmiy (1-m., 302-b.)	Mavlono Muhammad Tolib Jojarmiy (1-m., 19-b.)
Mavlono Orifiy (1-m., 303-b.)	Mavlono Mahmud Orifiy (1-m., 20-b.)
Mavlono Qadimiy (1-m., 304-b.)	Mavlono Nadimiy (1-m., 21-b.)
Mavlono Hoji Abulhasan (1-m., 305-b.)	Hoji Abulhasan (1-m., 22-b.)
Mir Shohiy (1-m., 306-b.)	Amir Shohiy (1-m., 23-b.)
Mavlono Abdulvahhob (2-m., 309-b.)	Mavlono Qozi Abdulvahhob Mashhadiy (2-m., 26-b.)
Mir Yodgorbek (2-m., 312-b.)	Amir Yodgorbek (2-m., 30-b.)
Mavlono Fasih Rumiy (2-m., 314-b.)	Mavlono Fasehi Runiy (2-m., 32-b.)

Hofiz Ali Jomiy (2-m., 315-b.)	Mavlono Hofiz Ali Jomiy (2-m., 34-b.)
Sayyid Kamol Kachkul (2-m., 316-b.)	Sayyid Kamol Gachkuli (2-m., 35-b.)
Mavlono Abdusamad Badaxshiy (2-m., 318-b.)	Mavlono Abdusamad (2-m., 36-b.)
Xoja Hasan Xizrshoh (2-m., 319-b.)	Xoja Xizrshoh Astrobodiy (2-m., 38-b.)
Xoja Mas'ud Qumiy (2-m., 320-b.)	Mavlono Mas'ud Qumiy (2-m., 38-b.)
Vali Qalandar (2-m., 321-b.)	Mavlono Vali Qalandar (2-m., 40-b.)
Mavlono Volahiy (2-m., 321-b.)	Mavlono Vola (2-m., 40-b.)
Harimiy Qalandar (2-m., 321-b.)	Mavlono Harimiy Qalandar (2-m., 41-b.)
Xoja Ahmad Mujallid (2-m., 327-b.)	Mavlono Muhammad Mujallid (2-m., 46-b.)
Mavlono Safoyi (2-m., 330-b.)	Safoyi (2-m., 48-b.)
Mavlono Yusuf (2-m., 330-b.)	Mavlono Bade'iy (2-m., 48-b.)
Mavlono Yaqiniy (2-m., 332-b.)	Mavlono Naqibiy (2-m., 50-b.)
Mavlono Kamoliy (2-m., 333-b.)	Mavlono Kamol (2-m., 51-b.)
Mirzo Hoji So'g'diy (2-m., 333-b.)	Mavlono Hoji Sug'diy Samarqandiy (2-m., 51-b.)
Mavlono Bilol (2-m., 335-b.)	Mavlono Hiloliy (2-m., 53-b.)
Muhammad Ali (2-m., 335-b.)	Mir Muhammad Ali Kobuli (2-m., 53-b.)
Sayyid Hasan Ardasher (2-m., 336-b.)	Amir Husayn Ardasher (2-m., 54-b.)
Hazrat Maxdumiyy Shayx ul-islomiy Mavlono Nuriddin Abdurahmon Jomiy (3-m., 338-b.)	Mavlono Nuriddin Abdurahmoni Jomiy (2-m., 56-b.)
Mavlono Hasanshoh (3-m., 342-b.)	Mavlono Husaynshoh (3-m., 61-b.)
Mavlono Abdulloh (3-m., 342-b.)	Mavlono Abdulloh Hotifiy (3-m., 62-b.)
Mavlono Darvesh Mashhadiy (3-m., 343-b.)	Mavlono Darvesh (3-m., 63-b.)
Sayyid Qutb Lakadang (3-m., 344-b.)	Sayyid Qutb (3-m., 64-b.)
Mavlono Nargis (3-s, 346-b.)	Mavlono Nargisiy (3-m., 65-b.)
Mavlono Solimiy (3-m., 347-b.)	Mavlono Soyiliy (3-m., 66-b.)
Mavlono Jamshid (3-m., 349-b.)	Mullo Jamshed Muammoyi (3-m., 69-b.)
Mavlono Shihob (3-m., 349-b.)	Mullo Shahob (3-m., 70-b.)
Mavlono Abu Tohir (3-m., 351-b.)	Mavlono Abu Tolib (3-m., 70-b.)

Mavloni Qabuliy (3-m., 350-b.)	Mavloni Qabuliy Qunduriy (3-m., 72-b.)
Sayyid Naqibiy (3-m., 351-b.)	Mavloni Naqibiy (3-m., 72-b.)
Mir Hoshimiy (3-m., 351-b.)	Mavloni Hoshimiy (3-m., 73-b.)
Xoja Muso (3-m., 354-b.)	Mavloni Muso (3-m., 75-b.)
Lutfiyi Soniy (3-m., 355-b.)	Mavloni Lutfiy (3-m., 71 b.)
Mavloni Toyifiy (3-m., 358-b.)	Mavloni Toyiriy (3-m., 78-b.)
Mir Lavand (3-m., 358-b.)	Mir Qalandar (3-m., 78-b.)
Mavloni Sofiy (3-m., 363-b.)	Mullo Sofiy (3-m., 79-b.)
Mavloni Fig'oniy (3-m., 363-b.)	Mir Sa'id (3-m., 80-b.)
Mavloni Bihishtiy (3-m., 363-b.)	Mullo Bihishtiy (3-m., 80-b.)
Mavloni Nargisiy (3-m., 364-b.)	Mullo Nargisiy (3-m., 81-b.)
Mavloni Darvesh Ali (3-m., 366-b.)	Mullo Darvesh Ali Shamo' (3-m., 83-b.)
Zova Qozisiy (3-m., 367-b.)	Qozizoda (3-m., 84-b.)
Mavloni Doiy (3-m., 370-b.)	Mavloni Doyimiy (3-m., 86-b.)
Mavloni Fidoiy (3-m., 371-b.)	Fidoiyi Tabriziy (3-m., 87-b.)
Mavloni Volahiy (3-m., 372-b.)	Mavloni Vofiy (3-m., 88-m.)
Pahlavon Muhammad Go'shtigir (4-m., 373-b.)	Pahlavon Muhammad Abu Sa'id (4-m., 89-b.)
Mir Sarbarahna (4-m., 374-b.)	Sayyid Sarbarahna (4-m., 91-b.)
Mavloni Burhonuddin (4-m., 375-b.)	Mavloni Burhonuddin Atoulloh Roziy (4-m., 91-b.)
Mavloni Mas'ud (4-m., 376-b.)	Mavloni Kamoliddin Mas'ud (4-m., 91-b.)
Mir Ixtiyoruddin (4-m., 380-b.)	Sayyid Ixtiyor (4-m., 95-b.)
Mavloni Muhammad Badaxshiy (4-m., 381-b.)	Mullo Muhammad Badaxshiy (4-m., 95-b.)
Sayyid G'iyosuddin (4-m., 383-b.)	Mir G'iyosuddin (4-m., 96-b.)
Mir Sayyid Husayn Abivardiy (4-m., 382-b.)	Mir Husayn Bovardiy (4-m., 97-b.)
Sayyid Asadulloh (4-m., 383-b.)	Mir Asadulloh (4-m., 97-b.)
Hofiz Jaloluddin Mahmud (4-m., 385-b.)	Hofiz Jamoluddin Mahmud (4-m., 98-b.)
Mavloni Nomiy (4-m., 385-b.)	Mullo Nomiy (4-m., 98-b.)
Xoja Sulton Muhammad (4-m., 386-b.)	Mavloni Sulton Muhammad (4-m., 99-b.)
Mavloni Sulton Ali Qoyiniy (4-m., 388-b.)	Darvesh Sulton Ali Qoyiniy (4-m., 101-b.)
Sufiy Piri Sesadsola (4-m., 388-b.)	Darvesh So'fiy – Piri sesadsola (4-m., 101-b.)

Mavlono G'iyosuddin (4-m., 389-b.)	G'iyosuddin Ali (4-m., 102-b.)
Mavlono Jamoluddin (4-m., 392-b.)	Mavlono Jaloluddin (4-m., 104-b.)
Xoja Qutbiddin Ahmad (4-m., 394-b.)	Xoja Qutbiddin Muhammad (4-m., 105-b.)
Mavlono Fasihuddin (4-m., 395-b.)	Xoja Fasihuddin (4-m., 106-b.)
Amir Davlatshoh (5-m., 396-b.)	Hazrati Amir Davlatshoh (5-m., 108-b.)
Mir Husayn Ali Jaloyir (5-m., 397-b.)	Hasan Ali Jaloyir (5-m., 108-b.)
Yomg'urchibek (5-m., 399-b.)	Mir Yag'murchi yo Mag'murchibek (5-m., 111-b.)
Ibrohim Muhammad Xalil (5-m., 400-b.)	Mir Ibrohim (5-m., 111-b.)
Shoh Quli Uyg'ur (5-m., 400-b.)	Shohquli Yag'ur (5-m., 112-b.)
Abduqahhor (5-m., 401-b.)	Abdulqahhor (5-m., 112-b.)
Bek Malakiy (5-m., 401-b.)	Bequliy (5-m., 112-b.)
Ahmad Hojibek (6-m., 402-b.)	Amir Ahmad Hojibek (6-m., 114-b.)
Xoja Xovand (6-m., 404-b.)	Xoja Xond (6-m., 114-b.)
Amir Mahmud Barlos (6-m., 404-b.)	Mir Mahmud Barlos (6-m., 114-b.)
Darvesh Shuhudiy (6-m., 404-b.)	Mavlono Foni (6-m., 114-b.)
Orif Farkatiy (6-m., 405-b.)	Mavlono Orif (6-m., 117-b.)
Mavlono Darvesh Dehakiy (6-m., 406-b.)	Darvesh Dehakiy (6-m., 118-b.)
Xoja Afzal (6-m., 407-b.)	Xoja Fazlullo (6-m., 119-b.)
Mavlono Yoriy (6-m., 409-b.)	Mullo Yoriy (6-m., 120-b.)
Mavlono Mirakiy (6-m., 409-b.)	Mavlono Mirak (6-m., 121-b.)
Mavlono Bayzoiy (6-m., 410-b.)	Mavlono Bayzoiy (6-m., 122-b.)
Temur Ko'ragon (7-m., 411-b.)	Amir Temur Go'ragon (7-m., 123-b.)
Abubakr mirzo (7-m., 412-b.)	Abobkar mirzo (7-m., 124-b.)
Xalil Sulton (7-m., 413-b.)	Sulton Xalil (7-m., 125-b.)
Saydi Ahmad mirzo (7-m., 414-b.)	Sayyid Ahmad mirzo (7-m., 126-b.)
Sulton Badiuzzamon mirzo (7-m., 415-b.)	Sulton Bade'uzzamon (7-m., 127-b.)
Sulton us-salotin Abulg'ozi Sulton Husayn Bahodurxon (8-m., 418-b.)	Abulg'ozi Sulton Husayn Bahodurxon (8-m., 130-b.)

“Majolis un-nafois” tazkirasining “Tehron nashri” va “Toshkent nashri” orasida qaydlarning nomlanishi yoki shoirlar ismi va taxallusidagi ixtiloflardan tashqari shoirlar to‘g‘risidagi ma’lumotning ma’nosida ham ixtiloflar mavjud. Ayni ma’lumotlardagi bu kabi farqlarni shartli ravishda ikki qismga ajratish mumkin:

- 1) shoirlar bilan bog‘liq ixtiloflar;
- 2) shoirlarning she’ri bilan bog‘liq ixtiloflar.

“Tehron nashri”da keltirilgan shoirlar haqidagi ma’lumot

bilan “Toshkent nashri”da aynan shu shoirlar haqida keltirilgan ma’lumot orasida farqlar mavjud. Mazkur farqlar asosan kishilar ismi va joy nomlari bilan bohliqdir. Quyida joy nomlari bilan bog’liq ayrim farqlarni keltiramiz:

“Tehron nashri”da **Mavlono Amiriy** haqida keltirilgan ma’lumotning xotima qismida uning vafot etgan joyi borasida shunday yozilgan: *Qabrash jonibi Badaxshon dar Arhangu Sar ast* [Navoiy 1323, 19], ammo Toshkent nashrida uning vafot etgan manzili bo’yicha shunday ma’lumot keltiriladi: *Aning qabri Badaxshon sari Arhang Saroydadur* [Navoiy 2013, 302]. Boshqa tazkiralarda Mavlono Amiriy vafot etgan joy nomi to’g’risida ma’lumot uchramaydi.

“Tehron nashri”da **Shayx Sadriddin Ravosiy** to’g’risidagi ma’lumotda uning dafn etilgan manzili quyidagicha keltiriladi: *Dar shahri Hirot az olam raft va na’shi o’ro ba viloyati Shug’on burdand va onjo madfun ast* [Navoiy 1323, 28].

“Toshkent nashri”da ham mazkur shoirning dafn etilgan manzili yuzasidan shu mazmundagi ma’lumot keltiriladi: *Shayx Hiriy shahrida olamdan o’tti va na’shin Shug’ong’a eltilar va anda madfundur* [Alisher Navoiy 2013, 311].

“Tehron nashri”da **Mavlono Muhammadali Shug’oni**y [Navoiy 1323, 17] ismli kishi haqida ham ma’lumot berilgan bo’lib, “Toshkent nashri”da ham “Tehron nashri”da keltirilgani kabi aynan “Shug’on” deb tilga olingan. Bu so’z viloyatlardan birining nomi bo’lib, “Nuzhat ul-qulub” asarida bu haqda shunday bayon qilingan: *Jojurm az iqlimi chahorum ast... Shuqon shahre vasat ast va bist pora diya az tavobe’i on ast va az iqlimi chahorum ast* [Mustavfiy 1336, 174-175].

Davlatshoh Samarqandiyning “Tazkirat ush-shuro” tazkirasida yuqorida tilga olingan viloyat haqida shunday deyiladi: *Raboti Ishq, ki dar janubi Darband – Shuqon ast va bar sari rohe voqe’ ast, ki az Xuroson ba Jurjon va Astrobod meravand...* [Samarqandiy 1918, 54].

Yuqorida keltirilgan ma’lumotlardan bahs mavzusi bo’lgan qadimiy viloyat nomining yozilish tartibi 1436-37-yillarda “Nuzhat ul-qulub” asari yozilgunicha “*Shuqon*” tarzida berilgan, ammo vaqt o’tishi bilan u “Shug’on” tarzida yozila boshlangan. “Toshkent nashri”da ham bu joyning nomi “Shug’on” tarzida tilga olinganligini yuqorida aytib o’tdik.

“Tehron nashri”da **Mullo Muhammad Badaxshiy**ning qayerlik ekanligi to’g’risida shunday bayon qilinadi: *Az qariyai*

Ishkamesh ast, ki dar navohiyi viloyati **Qundur** ast [Navoiy 1323, 95].

Biroq “Toshkent nashri”da yuqoridagi qayddan biroz farq qiluvchi ma’lumot keltiriladi: **Qunduzning Ishkamish otlig’ kentidindur** [Navoiy 2013, 381].

Bular orasidan “Ishkamish” va “Qunduz” to’g’ri variant hisoblanib, boshqa manbalarda ham mazkur joy nomlari shu shaklda tilga olinadi. Jumladan, “Haft iqlim” asari muallifi Qunduzni Kobul shimolidagi bir viloyat sifatida [Roziy 1389, 610], Badaxshiyning tug’ilgan joyini esa “Ishkamish” [O’sha asar, 609] tarzida tilga oladi. Tarix va jug’rofiyaga oid manbalarda “Qundur” va “Ishkamish” nomli viloyatlar tilga olinmagan, biroq “Tehron nashri”ning ta’sirida “Farhangi suxanvaron” asarida ham Badaxshiyning tug’ilgan joyi ishtibohan “Ishkamish” [Xayyompur 1340, 519] tarzida keltiriladi.

Shuni ham alohida qayd etish lozimki, “Tehron nashri”da **Mavlono Qabuliy Qunduriy** to’g’risidagi ma’lumotda “Qunduz” ishtibohan “Qundur” [Navoiy 1323, 72] tarzida zikr etilgan va bu xatolik keyinchalik yozilgan “Farhangi suxanvaron” [Abdurrasul Xayyompur 1340, 468] va “Az-Zari’a” [Muhammad Muhsin Ogohbuzurg Tehroniy, 875] asarlariga ham ko’chgan. Biroq Qazviniyning “Majolis un-nafois”dan qilgan forsiy tarjimasida [Navoiy 1323, 242] hamda “Arafot ul-oshiqin” tazkirasida [Taqi-uddin Muhammad Vohidiy Buljoni 1389, 3408] mazkur viloyatning nomi “Qundo’z” tarzida qayd etilgan.

Shoirilar bilan bog’liq bu kabi farqlardan tashqari, ba’zida “Tehron nashri” bilan “Toshkent nashri” orasida turli shoirlar ijodidan keltirilgan she’rlar va ularning mazmun-mohiyatida ham tafovutlar borligi aniqlandi. Ulardan ayrimlarini quyida keltirib o’tamiz:

“Tehron nashri”da **Mavlono Zohidiy** haqida so’z ketganda shunday bayt keltiriladi:

*Zuhraro jang borubob ki dod,
La’l dar sang yo Rab ob ki dod* [Navoiy 1323, 18].

Bizningcha, xato yozilgan *borubob* so’zidan maqsad *bo rubob* bo’lsa, bu misralardan shunday ma’no kelib chiqadi: *Kim Zuhra va rubob orasiga nifoq soldi*. Ammo ayni shu misralar Toshkent nashrida: *“Zuhraro chang yo rubob ki dod”* [Navoiy 2013, 302] va “Arafot ul-oshiqin”da: *Zuhraro chang bo rubob ki dod* [Buljoni 1389, 1649] tarzida keltiriladi. “Toshkent nashri” hamda “Arafot ul-oshiqin” asarida keltirilgan ushbu baytning ma’nosi bir-biriga ancha yaqin. Bularda *Kim Zuhraga [chalishi uchun] chang yo [va] rubob*

berdi degan ma’no ifodalangan.

Sharq adabiyotida “Zuhra” va “Nohid” yulduzi xursandchilikning mazhari bo’lib, uni “falak mutribi” sifatida ham talqin qilganlar. Shuningdek, ko’plab shoirlar, jumladan Hofiz Sheroziyning she’rlarida ham bu mavzu tilga olinadi:

Biyovar may, ki natvon shud zi makri osmon emin,

Ba lo’bi Zuhrai changivu Mirrixii silahshurash [<https://ganjoor.net/hafez/ghazal/sh278>].

Yuqoridagi misoldan “Toshkent nashri” va “Arafot ul-oshiqin” asarida keltirilgan variantning mazmuni, ya’ni “Zuhraga [chalishi uchun] chang yo [va] rubob bermoq” “Tehron nashri”da keltirilgan “Zuhra va rubob orasida urush chiqarmoq”dan ko’ra aqlga sig’adigan holatdir.

“Tehron nashri”da **Xoja Abu Ishoq** haqida keltirilgan ma’lumotda quyidagi bayt ham zikr etilgan:

*Kashid az dasti mo sahroyi Xovar **domani gulho**,*

Ba sahroyi qiyomat dasti movu domani sahro

[Navoiy 1323, 11].

Mazkur baytning birinchi misrasi “Toshkent nashri”da shunday keltirilgan: *Kashid az dasti mo sahroyi Xovar **domani gulro*** [Navoiy 1323, 318] va “Arafot ul-oshiqin”da esa: *Kashid az dasti mo sahroyi Xovar **domani on gul*** [Buljoni 1389, 435] tarzida keltiriladi. Qayd etilgan misraning oxiri “Tehron” va “Toshkent” nashri hamda “Arafot ul-oshiqin”da farqli bo’lsa-da, ularning hech birida vazn muammosi mavjud emas. “Toshkent nashri” hamda “Arafot ul-oshiqin” asarida shoirning maqsadi aniq-ravshan bayon etilgan. Shoirning maqsadini yuqorida tilga olingan ikki manbada “Tehron nashri”da keltirilganidek, *Sharq sahrosi gullarni (ya’ni ma’shuqlar yoxud biyobon gullarini) tortib oldi* tarzida emas, balki *Sharq sahrosi gulni (ya’ni ma’shuqni) bizdan tortib oldi* tarzida talqin qilish mumkin.

“Tehron nashri” bilan “Toshkent nashri” o’rtasidagi she’rlarda bundan boshqa farqlar ham anchagina topiladi. Jumladan, Mavlono Muhammad Olim (1-majlis, 16-raqam, 15-bet), Mavlono Sulaymoniy (1-majlis, 34-raqam, 31-bet), Mavlono Tuti (2-majlis, 56-raqam, 31-bet) kabi shoirlarning she’rlarida ham bu kabi tavofutlar ko’zga tashlanadi.

Alisher Navoiy “Majolis un-nafois” tazkirasida ko’p hollarda shoirlar ijodidan namuna sifatida bir yoki ikki bayt keltirish bilan cheklangan. “Tehron nashri”da esa ba’zan mazkur she’rlarning ayrim

misralari keltirilmasdan, ularning o'zni ochiq qoldirilgan. Quyida ushbu holat yuzasidan bir misol keltiramiz:

Sulton Iskandar Sheroziy qalamiga mansub ruboiyning ikkinchi bayti ikkinchi misrasi shunday berilgan:

*Tori mo'yugning dukonin mubin,
Yo misrifi yo Halabni... yo Rumi [Navoiy 1323, 124/125].*

“Toshkent nashri”da esa ruboiyning ikkinchi misrasi shunday keltiriladi: *“Yo Misrni yo Halabni yo Rumi”*. Toshkent nashrini to'g'ri deyishimizga sabab – Tehron nashridagi baytdan ma'no chiqara omaganimiz. Mazkur nusxada keltirilgan baytdan ma'no chiqara olamiz, ya'ni shoir bu bayt bilan “ma'shuqning har tola sochi Misr, Halab va Rum mamlakatlaridan-da qadrliroq” ekanligini uqtirmoqchi bo'ladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, har ikki nashrni o'zaro solishtirib o'rganish natijasida, taxminan yetmishta shoirning sharhi holi “Toshkent nashri”da keltirilib, “Tehron nashri”da ular haqida hech narsa deyilmagan.

“Toshkent nashri”da ba'zi bir shoirlar va ularning she'rlari to'g'risida ko'proq ma'lumot berilgan bo'lib, “Tehron nashri”da bu ma'lumotlar uchramaydi.

“Toshkent nashri”ga nisbatan olib qaraganda, “Tehron nashri”da ixtilof va xatolar mavjud bo'lib, bu xatolar asosan shoirlarning nomi va taxallusi yoki ularning sharhi holi hamda she'rlarida ko'zga tashlanadi. “Tehron nashri”da ba'zi bir iboralar ma'nosida tushunarsiz o'rinlar mavjud bo'lib, “Toshkent nashri” yordamida uni bartaraf qilish mumkin bo'ladi.

Faxriyning tarjima asari – “Latoyifnoma”da shoirlarning taxalluslari har xil ya'ni, bir shoirning taxallusi asliyatda boshqa nom bilan “Latoyifnoma”da boshqa nom bilan ko'rsatilgan bo'lib, bu tarjimaning noqisligidan darak beradi.

Adabiyotlar

Alisher Navoiy. 2013. *To'la asarlar to'plami*. 10-jildlik. 9-jild. Toshkent:

G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi.

امير عليشير نوایی، مجالس النفايس، به كوشش علی اصغر حكمت، منوچهری، تهران 1323.
اوحدی بلیانی، تقی الدین محمد. عرفات العاشقین و عرصات العارفين. به تصحيح ذبيح الله
صاحب کاری و آمنه فخر احمد. 1 ج. تهران: ميراث مکتوب، 1389.

- آقابزرگ تهرانی، محمد محسن. الذریعه الى تصانیف الشیعه. ج 9. بیروت: دار الاضواء خیامپور، عبدالرسول. فرهنگ سخنوران. تبریز: چاپ خانه شرکت سهامی چاپ کتاب آذربایجان، 1340.
- دولتشاه سمرقندی، امیر دولتشاه بن علاءالدوله. تذکره الشعرا. به تصحیح ادوارد براون. لیدن: بریل.
- رازی، امین احمد. هفت اقلیم. به تصحیح سید محمد رضا طاهری. ج 2. تهران: سروش، 1389.
- سنبهلی مراد ادلی، میر حسین دوست. تذکره حسینی. لکهنو: نول کشور، 1292 ق صبا، محمد مظفر حسین. روز روشن. به اهتمام محمدحسین رکن زاده آدمیت. تهران: کتابخانه رازی، 1343.
- فخر الدین علی صفی بیهقی، لطایف الطوائف. به تصحیح احمد گلچین معانی. ج 3. تهران: شرکت نسبی اقبال و شرکا، 1352.
- گلچین معانی، احمد. تاریخ تذکره های فارسی. 1 ج. تهران: کتابخانه سنایی، 1363.
- مستوفی، حمدالله. نزهة القلوب. به اهتمام محمد دبیرسیاقی. 1336.
- واله داغستانی، علی قلی حان. ریاض الشعرا. به اهتمام ابو القاسم رادفر و گیتا اشیدری. ج 2. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی، 1391.
- هاشمی سندیلوی، شیخ احمد علی خان. مخزن الغرایب. به تصحیح محمد باقر. ج 1. اسلام آباد: مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، 1994.
- <https://ganjoor.net/hafez/ghazal/sh278>

Textual study of «Latoyifnoma» and «Majolis un-nafois»

Parviz Izzatillaev¹

Abstract

This article compares Alisher Navoi's "Majolis un-nafois" and its Persian translation, "Latoyifnoma". As a result of the research, the successes and shortcomings of the translator are listed one by one, relying on reliable sources. In particular, unlike other translations, the fact that Fakhri Hiravi tried not to deviate as much as possible from the original text has been proved by giving examples and analysis. At the same time, the mistakes and shortcomings of the translator were considered, and with the help of the «Tashkent edition» of the work, these shortcomings were eliminated. Some of

¹ Parviz I. Izzatillaev – Teacher of the Department of Foreign Languages, Tashkent State University of Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoi.

E-mail: parvizisostoni@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-5754-2690

For citation: Izzatillaev P. I. 2022. "Textual study of «Latoyifnoma» and «Majolis un-nafois». *Golden scripts* 1: 61-78.

the controversial shortcomings in the “Tehran edition” have been addressed with the help of the “Tashkent edition”.

Key words: *Alisher Navo'i, "Majolis un-nafois", Fakhri Hiravi, "Latoyifnoma", manuscript, translation, text research, "Tehran edition", "Tashkent edition".*

References

- Alisher Navoiy. 2013. *Tula asarlar tuplami*. (10 jildlik). Gafur Gulom nomidagi nashriyot matbaa ijodiy uyi: Toshkent, 9-zhild.
- Amin Ahmad Rozij. 1389. *Haft iqlim*. Be tashihe Sajjid Muhammad Rizo Tohirij. j.2. Tehron: Surush.
- Amir Alisher Navoiy. 1323. *Mazholis un-nafois*. Be kushehe Ali Asghar Hekmat. Tehron: Manuchehri.
- Abdurrasul Xayyompur. 1340. *Farhange suxanvaron*. Tabriz: Chopxoneje sherkate sahhomiye chope ketobe Ozarbojzhon.
- Aliqulixon Vola Dogestonij. 1391. *Rijoz ush-shuaro*. Be ehtemome Abulqosem Rodfar. zh. 2. Tehron: Pajuheshgohe ulume ensonij.
- Ahmad Gulchin Maonij. 1363. *Torixe Tazkerehoje forsi*. zh. 1. Tehron: Keteobxoneje Sanoij.
- Davlatshoh Samarqandi. *Tazkirat ush-shuaro*. Be tashihe Eduord Broun. Liden: Brill.
- Mir Huseyn Dust Murod Odelij. 1292. *Tazkereye Huseynij*. Lakhnau.
- Muhammad Muzaffar Huseyn Sabo. *Ruze Roushan*. Be ehtemome Muhammad Huseyn Runzoda Odamiijat. Tehron: Ketobxoneye Rozij.
- Muhammad Muhsin Oghobuzurg Tehronij. *az-Zaria*. zh. 9. Bejrut.
- Taqiuddin Muhammad Vohidiy Buljonij. 1389. *Arafot ul-oshiqin va arasot ul-orifin*. Be tashihe Zabihulloh Sohibkorij va Omine Faxr Muhammad. zh. 1. Tehron: Mirose maktub.
- Faxriddin Ali Safiy. 1352. *Latoyef ut-tavoyef*. Be tashihe Ahmad Gulchin Ma'oni. zh. 3. Tehron.
- Hamdulloh Mustavfij. 1336. *Nuzhat ul-qilub*. Be ehtemome Muhammad Dabir Seyoqij.
- Shayx Ahmadalixon Hoshemi Sandiluj. 1994. *Maxzan ul-garoyeb*. Be tashihe Muhammad Boqer. zh. 1. Eslomobod: Markaze tahqiqote forsije Iron va Pokeston.

<https://ganjoor.net/hafez/ghazal/sh278>

MAQOLA TAQDIM QILISH TALABLARI

“Oltin bitiglar – Golden Scripts” jurnali – Sharq adabiyoti va madaniyati, ijtimoiy-ma’naviy hayoti, tilshunoslik va aniq fanlar, dinshunoslik va ilohiyotshunoslikka oid ahamiyatli qo‘lyozma manbalar, xalq og‘zaki ijodi namunalariga bag‘ishlangan ilmiy tadqiqotlar xulosalarini chop etishga mo‘ljallangan.

I. Maqola taqdim etish uchun umumiy talablar

Qo‘lyozmalar yil davomida o‘zbek, ingliz, rus, fors, shuningdek, turkiy tillarda topshirilishi mumkin. Agar muallif o‘z maqolasini jurnalning muayyan sonida nashr etmoqchi bo‘lsa, unda qo‘lyozma jurnal nashridan kamida besh oy oldin taqdim etishi kerak.

Qo‘lyozmalar MS Word (.doc) formatida (oltinbitiglar@gmail.com) elektron pochta-siga yuborilishi kerak. Iqtiboslar va izohlar bo‘yicha MS Word menejerini qo‘llash lozim.

Barcha qo‘lyozmalar muallif (mualliflar) haqidagi qisqacha ma’lumot bilan yuboriladi.

Asosiy matn *Times New Roman* shrifti, 14 hajm, satr oralig‘i 1 interval, hoshiyalar chapdan 3 sm, o‘ngdan 1,5 sm, yuqori va pastdan 2 sm bo‘lishi kerak.

Maqolalar *The Chicago Manual of Style, 16th Edition* formatida shakllantirilishi lozim.

Maqola matni 3 000–5 000 so‘zdan iborat bo‘lishi kerak.

100–150 so‘zdan iborat o‘zbek va ingliz tillaridagi abstrakt (annotatsiya) va 5–10 so‘zdan kam bo‘lmagan kalit so‘zlar (o‘zbek va ingliz tillarida). Abstrakt maqolaning maqsadi, metodologiyasi va natijalarini qisqacha ifodalashi kerak.

Adabiyotlar ro‘yxati 5 sahifadan oshmasligi lozim.

Kitobga taqriz (ingliz yoki boshqa tillarda bo‘lishi mumkin) 1500 so‘zdan oshmasligi talab etiladi.

Taqriz formati: 1) sarlavha: kitob nomi, muallif (mualliflar), nashr qilingan shahar: nashriyot nomi, nashr yili, sahifasi soni. Narxi, ISBN raqami, (qattiq/yumshoq muqova); 2) taqriz so‘ngida: taqrizchining F.I.O., ish joyi, pochta manzili.

II. Maqola bo‘limlarini rasmiylashtirish

Maqola nomi – normal harflarda, to‘q bo‘yoqda, 16 hajm.

Maqola nomi o‘zbek va ingliz tillarida (agar maqola boshqa tillarda yozilgan bo‘lsa, maqola yozilgan til va ingliz tilida) beriladi.

Maqola sarlavhasidan keyin sahifaning o‘ng chetida muallifning ism-familiyasi yozilib, oxiriga yulduzcha (*) ishorasi

qo'yiladi va sahifa pastida muallif haqida quyidagi qisqa ma'lumotlar beriladi: F.I.O., ilmiy daraja va unvon; ish joyi; e-pochta va ORCID ID (raqami).

Maqola kirish, asosiy qism bo'limlari va xulosadan tashkil topadi.

Maqola bo'limlari sarlavhasi – *yotiq*, 14 hajm.

III. Maqolada tarjimalardan foydalanish

Boshqa tillardagi matn yoki boshqa manbalar tarjimoni aniq ko'rsatilishi kerak. Agar matn maqola muallifi tomonidan tarjima qilingan bo'lsa, u holda "tarjima muallifniki" shaklida beriladi.

Rasmiy nashrdan olingan tarjima-matn tahrir qilinmaydi.

Zarur holatda tarjima matnga sana, turli diakritik belgilar va boshqa elementlar kiritilishi mumkin.

Tarjima qilingan matn olingan manba nomi asl holicha beriladi. Zarur deb topilsa, uning nomi qavs ichida berilishi mumkin.

Geografik nomlar tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Tashkilotlar nomi tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Davr nomi rasmiy qabul qilingan shaklda beriladi.

IV. Ko'chirma va tarjima parchaning berilishi

Manbadan olingan ko'chirma parcha asosiy matndan 1 qator tashlab ajratiladi, satr oralig'i 1 interval, markazda, 12 hajmda yoziladi.

Ko'chirmaning tarjimasi qavs ichida ( ) satr boshidan yozilishi kerak. Bunday ko'chirma *Times New Roman* shrift, 12 hajm, normal yozuvda beriladi.

V. Havola va izohlar berish

Manbaga havola matn ichida to'rtburchak qavsda [ ] beriladi. Havola qilingan manbalar bir nechta bo'lsa, ular nuqtali vergul (;) bilan ajratiladi.

Izohlar tegishli sahifa pastida, tartib raqami bilan joylashtiriladi.

VI. Qo'lyozma (toshbosma) manbalar va nashr etilgan asarlar bibliografiyasi

Bibliografiyada muallif yoki asar nomi satrboshidan, boshqa barcha qatorlari abzasdan yoziladi. Adabiyotlar *bibliografiyada* o'zbek lotin alifbosi tartibida ko'rsatiladi.

6.1. Qo'lyozma va toshbosma manbalar bibliografiyasi

Qo'lyozma yoki toshbosma manbalarni bibliografiyada o'zi yozilgan grafikada berish maqsadga muvofiq. Lotin alifbosidagi transliteratsiyasini berish ham mumkin. Ba'zan qo'lyozma asarning nomi muallif ismidan oldin yozilishi ham mumkin.

Muallif nomi. Ko'chirilgan asr (agar mavjud bo'lsa). Asar nomi. Qo'lyozma (toshbosma): saqlanayotgan joy, inventar raqam.

Xondamir. XV asr. Makorim ul-axloq. Qo'lyozma: O'zFASHI, № 742.

Matnda qo'lyozma (toshbosma)ga havola berish:

[Xondamir, Makorim, 17^a]

7.2. Kitoblar uchun

Bibliografiyada:

Familiya, ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011. *Alisher Navoiy: manbalarning qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili*. Toshkent: Akademnashr.

Matnda kitobga havola:

[Familiya kitob nashr yili, sahifa raqami]

[Sirojiddinov 2011, 99]

Agar bir muallifning bir yilda nashr qilingan kitoblaridan foydalanilgan bo'lsa, bibliografiyada kitobning nashr yili o'zbek lotin alifbosi harflari bilan ajratilib ko'rsatiladi.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011(a). *Alisher Navoiy: manbalarning qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili*. Toshkent: Akademnashr.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011(b). *O'zbek adabiyotining falsafiy sarchashmalari*. Toshkent: Akademnashr.

Matnda kitobga havola:

[Sirojiddinov 2011(a), 99]

Ikki muallif tomonidan yozilgan kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Vohidov, Rahim va Husniddin Eshonqulov. 2006. *O'zbek mumtoz adabiyoti tarixi*. Toshkent: Adabiyot jamg'armasi nashriyoti.

Matnda kitobga havola:

[Familiya va Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Vohidov va Eshonqulov 2006, 52]

Agar kitobning uch va undan ortiq muallifi bo'lsa, bibliografiyada barcha mualliflarning ismi to'liq yoziladi. Bunday kitobga havola qilinganda, birinchi muallifning ismi yozilib, davomida *va boshqalar* deb ko'rsatiladi:

[Familiya va boshqalar nashr yili, sahifa raqami]

[Vohidov va boshqalar 2010, 847]

Kitob yoki to'plam maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Kitob yoki to'plam nomi*, Ism Familiya, Ism Familiya muharrirligida, maqola sahifasi raqamlari. Shahar: Nashriyot.

Ismoilov, Ilyos. 2020. "Navoiy ijodida Ya'juj-Ma'juj obrazi." *Alisher Navoiy va XXI asr*, Shuhrat Sirojiddinov muharrirligida, 130 – 133. Toshkent: Mashhur-press.

Matnda kitob yoki to'plam maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Ismoilov 2020, 131]

Elektron shaklda nashr qilingan kitoblar uchun:

Elektron kitobning bir nechta formati bo'lsa, bibliografiyada foydalanilgan format ko'rsatiladi. Elektron kitobning internet manzili (URL) hamda shu manba olingan sana ko'rsatilishi lozim.

Elektron kitobni bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. URL.
Foydalanilgan sana.

Adizova, Iqboloy. 2020. *Thinker poetess of the East*. Germany:
Lambert Academic Publishing. <https://www.lap-publishing.com/>. 12.07.2019.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Adizova 2020, 11]

Ikki muallif tomonidan yozilgan elektron kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar:
Nashriyot nomi. Internet adres (URL).

Sirojiddinov, Shuhrat va Sohiba Umarova. 2017. *O'zbek
matnshunosligi qirralari*. Chikago: Chikago universiteti nashriyoti.
<http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Sirojiddinov 1987, 19-hujjat]

7.3. Jurnal maqolasi uchun

Chop etilgan jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi* jurnal soni:
maqola sahifalari.

Alimuhamedov, Rixsitilla. 2018. "Qadimgi turk-moniy adabiyoti."
Oltin bitiglar 1: 65 – 76.

Matnda jurnal maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Alimuhamedov 2018, 70]

Elektron jurnal uchun:

Elektron jurnal uchun jurnalning DOI manzili ko'rsatiladi. Agar DOI manzili mavjud bo'lmasa, internet adresi ko'rsatilishi kerak (URL). DOI – bu o'zgarmas ID bo'lib, internet tarmoqlarining elektron adreslari tizimiga ulangan, ya'ni manbani boshqaruvchi <http://dx.doi.org/> manzildir.

Elektron jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari. DOI adres (yoki URL).

Ismoilov, Ilyos. 2020. "Saddi Iskandariy" dostonidagi adabiy ta'sir va o'ziga xoslik masalasi xususida." *O'zbekistonda xorijiy tillar* 3: 229 – 235. doi: 10.36078/1596780050.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Ismoilov 2020, 231]

7.4. Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal uchun

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasiga havola matn shaklida beriladi (masalan, Muhammadjon Imomnazarovning 27.02.2005dagi "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasida chop etilgan maqolasida aytilganidek...); odatda, bunday manbalar umumiy adabiyotlar ro'yxatida keltirilmaydi. Agar keltirilsa, kitoblarga qo'yiladigan talablarga asosan beriladi.

Agar onlayn maqolaga havola berilayotgan bo'lsa, uning internet manzili (URL), maqola olingan sana ko'rsatilishi kerak.

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Gazeta-Jurnal nomi*, nashr sanasi.

Imomnazarov, Muhammadjon. 2005. "Jomiy "Xamsa" yozganmi?." *O'zbekiston adabiyoti va san'ati*, January 25.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Imomnazarov 2005, 4]

Elektron gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi*, nashr sanasi. Internet adres.

Sobirov, Ergash va Akmal Kenjayev. 2010. "Milliy qadriyat va globallashuv". *New York Times*, 27.02. <http://www.nytimes.com/28/us/28health.html>.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Sobirov va Kenjayev 2010, 17]

Maqola so'ngida foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosi tartibida beriladi. Adabiyotlar ro'yxati ikki qismdan iborat bo'lishi, birinchi qismda foydalanilgan adabiyot chop etilgan grafikada yuqorida ko'rsatilgan shaklda rasmiylashtirilishi, ikkinchi qismda esa barcha foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosida berilishi talab qilinadi. Misol uchun:

Adabiyotlar

Баранов, Х.К. 1958. Арабско – русский словарь. Москва: Наука.

Adabiyotlar

Baranov, X.K. 1958. Arabsko – russkiy slovar. Moskva: Nauka.

Maqolani rasmiylashtirish talablarining ingliz tilidagi variantini "*The Chicago Manual of Style, 16th Edition*" qo'llanmasi yoki <https://www.chicagomanualofstyle>. havolasidan ko'rib olishingiz mumkin.

IZOHLAR

Ushbu son “Oltin bitiglar” tahririyatida sahifalandi.
Manzil: Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos Hojib ko'chasi 103-uy.
e-mail: goldenscripts@gmail.com
Tel.: +99894 697-97-04
Bosishga 30. 03. 2022-yilda ruxsat etildi
Qog'oz bichimi 70x100 1/16/.
nashriyot bosma tabog'i: 8

Jurnal 2017-yil 26 oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Matbuot va axborot agentligi tomonidan № 0940 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy Attestatsiya Komissiyasi tomonidan filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalari chop etilishi lozim bo'lgan ro'yxatga kiritilgan.
Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi.

“Mashhur-Press” bosmaxonasida chop etildi.
Buyurtma №0440 Adadi 300 dona.
Bosmaxona manzili:100129 Toshkent, Markaz 15, 1-uy. Tel.: +99890 900 75 77,
+99894 659 94 62